

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

PERIÒDICH SATÍRICH

HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SENMANA

10 cèntims cada número per tot Espanya

Números atrassats 20 cèntims

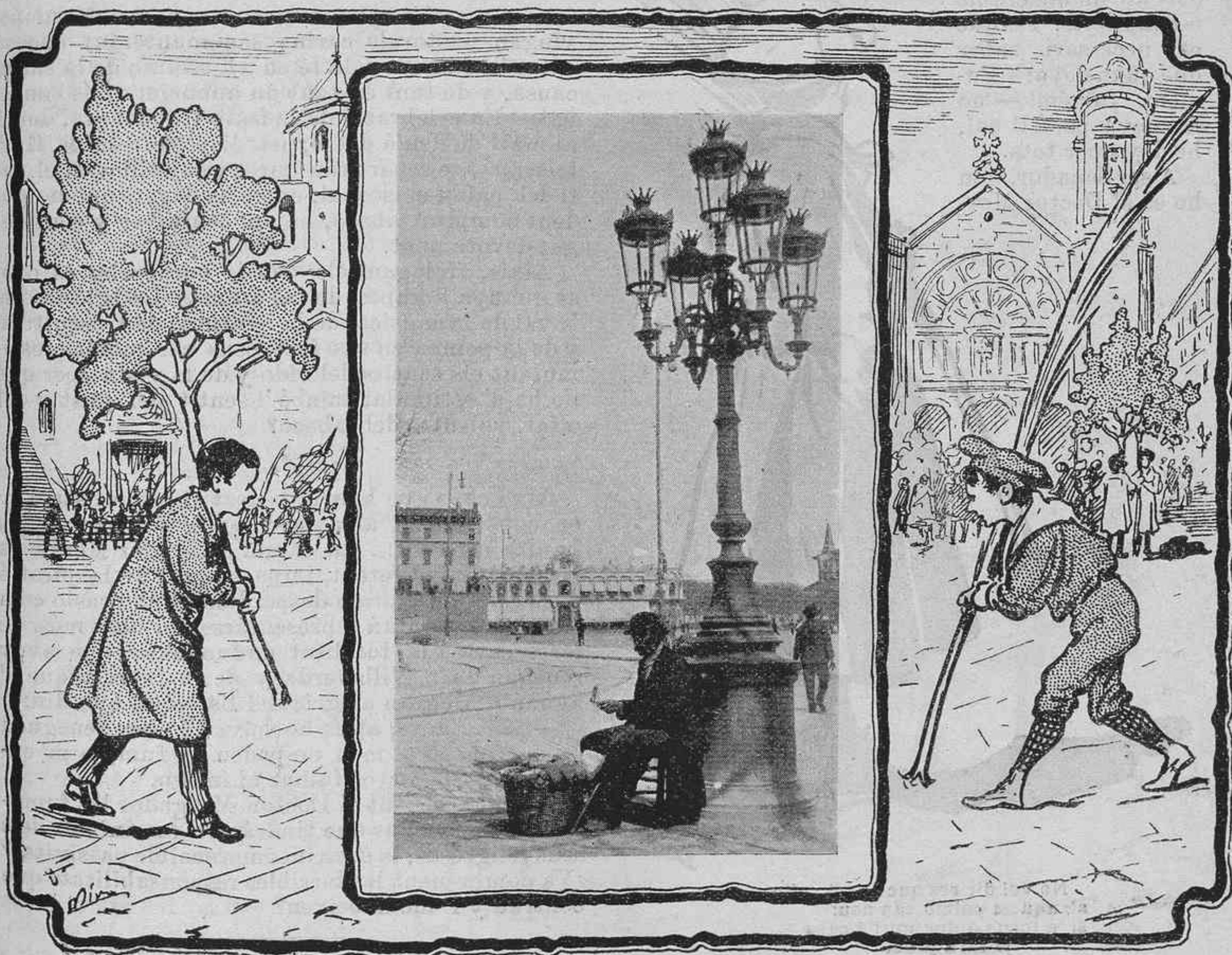
ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

Llibreria Espanyola, Rambla del Mitj, Núm. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ

Fora de Barcelona, cada trimestre, Espanya, 3 pessetas
Cuba Puerto Rico, v. Extranjer, 5

LA CANSÓ DEL DÍA

¡Bon cop de ram,
xicotets de la terra!
¡Bon cop de ram!

CRONICA

L'altre dia m'ho deya un fumador:

—Molt me temo que 'l bisbe Doctor Morgades deixarà perdre la ocasió mes magnífica que 's pot presentar á un prelat de la Iglesia pera pescar ab una sola llevada 'l cor palpitant de la inmensa majoria dels seus feligresos. Me refereixo á la puja del tabaco.

¿Creu vosté—afegia—que un pastor espiritual, que á sa qualitat de bisbe de la Diócessis reuneix la de Senador del regne, deu contemplar ab indiferencia la privació imposada als benvolguts moltons del seu remat de consumir tabaco, baix pena de tenir que deixar á mans dels estanquers el seu últim floc de llana?

Ah!—terminá dihent, després d'exhalar un fondo sospir—tinga per segur que no hauria obrat aixís son digne antecessor el bisbe Catalá!

El fumador que aixís s'expressava tenia rahó de sobra. En efecte, el bisbe Catalá, de grata memoria, lo qu' es en el conflicte promogut per l'ambició de l'Arrendataria y la codicia desapoderada de 'n Villaverde, era capás de jugars'hi la mitra.

Ell que sabia lo qu'era disfrutar pipant las delicias concentradas en un bon tabaco de l'Habana, no hauria deixat passar sense protesta que 'ls més desvalguts dels seus feligresos se vejessin privats fins dels consols de un miserable escanyapits. Perque es necessari saber que quan deya: —Fumém, fumém! —no ho deya per ell sol, ho deya per tots.

A ser Senador, com ho es el Doctor Mor-

No vol dir res que ara 'l vejin
ab aquest palmó tan nou:
si 'n torna á dur mitj á casa
ja farà prou.

gades, ¿s'hauria ell quedat á Barcelona, quan en el Senat se discutia la ley autorisant al govern y á la Tabacalera per aumentar el preu de las labors, agravant las conseqüencias odiosas del més usurari dels monopolis? May de la vida.

Y si 'ls textos dels Pares de la Iglesia y las encíclicas del Papa que sobre aquest cas d'expoliació iniqua poden aduhirse, no haguessen produhit l'efecte desitjat, se 'n hauria tornat á Barcelona, y no hauria deixat pedra per remoure, fins á conseguir el sant objecte de consolar als fumadors en

las sevas
aficcions
—Que's
fassin ro-
gativas

en todas las iglesias—hauria manat D. Jaume.—Veyám si 'ls prechs dels fidels estovan el cor de 'n Villaverde.

—¿No bastan las rogativas?—hauria dit, si las tals no haguessen sentit

l'efecte desitjat.—Donchs li plantarém entre cap y coll una excomunió en tota regla, y á veure si 's desperta. Ab menos motiu va excomunicar el bisbe de Palma de de Mallorca á n' en Navarro Reverter.

Y entre rogativas y excomunions, vingan pastorals carinyosas mantenint encesa entre 'ls fumadors la fé en el triunfo de la santa causa, y de tant en tant un anunciet aixís concebut:—En celebració de la festivitad del dia, demá al matí de deu á dotze, per disposició de Sa Ilustríssima, se repartirán puros y cajetillas en el pati del palau episcopal, entre 'ls devots que no podent comprar tabaco, hajan confessat y combregat devotament.

Aixís, afalagant els sentits corporals, es com se guanya l'imperi de las ánimas. La Iglesia que 's val de la música, de la pintura, de l'escultura y de la pompa en sas fastuosas ceremonias, estimuland els sentits del oído y de la vista ¿per qué no ha d'estimular també 'l sentit del gust y del olfat, valentse del tabaco?

Aixó es lo que hauria pensat el bisbe Catalá, y en consonancia ab aquest pensament tan piadós hauria procedit... En cambi el Doctor Morgades permaneceix indiferent, impassible, y ab la qüestió de la puja del tabaco desperdicia una ocasió com cap altre tornarà á presentáren'hi may més, de ferse seva á la totalitat de fumadors, que avuy renegan de 'n Villaverde y de 'n Silvela que l'aguanta ab gran alegría del Banyeta, que diu:

—Aixís, noys, aixís ho haveu de fer: reneguéu forsa, que si al mon no podeu fer fum, ja m'encarrego jo de fervos fumar al infern.

¿Va comprenent el Doctor Morgades las funestas conseqüencias que tindrà per las ánimas dels seus feligresos, la seva incomprendible passivitat? ¿Va comprenent las terribles responsabilitats que contrau y l'incumbeixen?

LA QUESTIÓ DEL TABACO

—Ja no fumo, noys. ¿Vritat que ab aixó us he ben trompat?!

Y á propòsit dels medis d' espiritualisació que poden emplearse ¿quí s' atrevirá á rebujar com un dels tals, l' us del tabaco, sent aixís que fins s' utilisa 'l teatro.

—Alto!—m dirá algú—es que l teatro que l' Iglesia protegeix y fomenta es el Teatro catòlich. Está bé: pero per qué no s' han de confeccionar també puros y cajetillas catòlicas? A veure ¿qué costaria? Sols pera ser fumats en els intermedis de las funcions que 's donan en las Asociacions dels Lluisos y altras pel mateix istil, podrián prestar un gran servey á la causa de la religió. Per cert qu' estant excluidas las femellas dels escenaris catòlics, fins els joves barba-mechs que en ells desempenyan els papers de damas, de tant en tant podrián cargolarn'hi un, ab gran editicació de la piadosa concurrència.

Y que 'l Teatro catòlich va cundint qu' es un gust ho demostra la idea próxima á ser realisada de crearse'n un en tota regla y ab carácter públich. Si es cert que 's disposa ja de quantiosos capitals y fins de un hermós solar al Ensanche, Barcelona será la primera ciutat del mon que possehirá Teatro Catòlich.

Actors no 'n faltarán: apart de que cada associació de Lluisos es un planter de cómicis místichs, alguns dels més celebrats entre 'ls profans se prestarán bonament á treballarhi, y hasta 's farán dels seus, si 'ls pagan bé: *l'argent fait tout*.

Y en quant á repertori... El repertori es lo de menos, si 's considera qu' en aquest mon, y hasta en las personas més piadosas, á cada punt salta un drama.

Protagonista del primer que podrá escriures: aquella senyora devota que per solemnisar de una ma-

nera digna la festivitiat de Sant Joseph se 'n va al Assilo del Amparo portant dos vestits de dona ab l' idea de regalarlos á las dos assiladas més desgraciadas.

Las primeras escenas del drama á escriure podrián ser més que interessants, conmovedoras: cada una de las infelissas podria anar expressant las causas de la seva desgracia, á fi de que la piadosa senyora, donant dels dos vestits, pogués triar millor. ¡Quántas maldats comesas pel mon y aliviadas per la religió! Un verdader certámen de infelicitats y de consols!

Després de l' exposició, la tria.

La piadosa dama cedeix el primer vestit á una pobra noya que venent per la Rambla periódichs en sa majoria impiós, perque 'ls altres desgraciament no 'ls compra ningú, va agafar una pulmonía, de la qual ja comensa á estar convalescent.

Y 'l segon l' adjudica á una desgraciada, no del tot mal-parescuda, que á pesar de ser soltera 's troba en estat interessant.

Pero á una infelís en aquestas circumstancias, regalarli un vestit es poch. Precisa buscar una reparació digna: la millor caritat que se li pot

fer es donar pare á la criatura que porta á las entranys.

—Digas, filla meva—pregunta la dama—¿quí es traydor que va enganyarte?

La interpelada:—Un senyor molt rich... D. Fulano de Tal.

La dama, groga com la cera, vacila y en el moment de caure desmayada, barboteja:

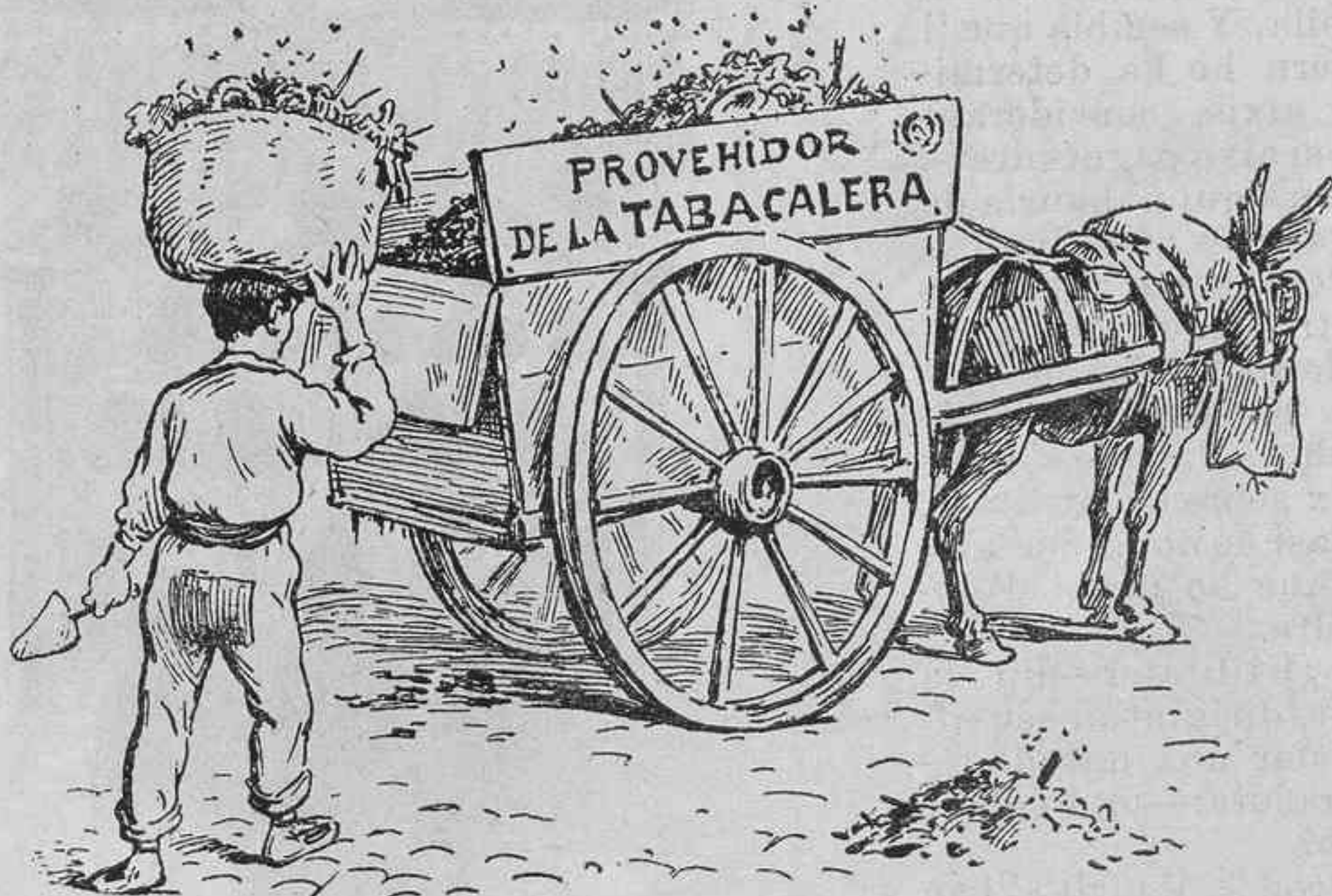
—¡El meu marit!

Teló rápit.

P. DEL O.

NUPCIAL

La Mare Natura ens crida perque en son niu fecondém

Me sembla que aquest genero que ara recullim tardarán días á despatxarlo.

y ab ver plaher ens convida
á que son néctar bevém.

El baf de vida que 'ns dona
converteix l'esperit fort;
res ens arredri, hi ha estona
pera que 'ns cridi la mort!

El Sol, des' la blava volta
besarà los nostres fronts
y els aucells formant escolta
ens refilearán cansons.

El tálem, dona, ens espera,
prest á la vida corrém,
com qu' es curta sa carrera,
ja que hi som, aprofitém.

El goig á l'ánima omplena,
tot canta joyós, tot riu,
l'amor ab foch enllumena
lo qu' ha de servir de niu.

Disfrutém de benauransas
somiand ab un demá.

Forgém, forgém esperansas
ab el fill qu' arribará!

Cantém, aymada, la vida,
no ab paraulas y cansons,
ja qu' el plaher ens convida
la podém cantá ab petons.

ALPHONS MASERAS.

UN PAGO NOU

Per si ab las contri-
bucions que teníam no
n' hi havia prou, el go-
bern, sempre ab la vis-
ta fixa en els nostres in-
teressos, n' ha inventat
unas quantas de novas,
que diu que acaban de
arrodonir el compte.

D' aquesta feta tot
haurá de pagar drets.
El pa, el ví, els monia-
tos calents, el paper del
Estat, el paper d' estra-
ssa, el roncar, l' estor-
nudar, el sortir al car-
rer, el quedarse á casa,
el neixe, el morir-se, el
tenir ulls de poll...

L' única cosa que ha
quedat lliure d' impos-
tos es el fume's de la
virolla. Y sembla que 'l
govern ho ha determi-
nat aixís, considerant
que si aixó pagués drets,
ell fora qui n' hauria de
pagar mes que ningú.

Pero entre totas las
contribucions de la no-
va fornada, la que mes
fret ha deixat al pú-
blich es la que s' esta-
bleix sobre las utilitats.

Casi bé no hi ha nin-
gú que ho acabi d' en-
tendre.

—¿Utilitats?—diu la
gent, dirigint al seu al-
rededor una mirada es-
crutadora:—¿qué vol dir
aixó?

Prou á Madrit s' han
escarrassat, publicant

—Si 'l confessor me pregunta quants xicots tinch... li diré
que no més quatre.

instruccions y reglaments per aclarirho: el poble
continúa anant á las palpentas. Comprén que
haurá de pagar alguna cosa, pero no sab per qué.

En veyentse tres personas reunidas, ja pot dar-
se per segur que parlan d' aixó.

—Per mí aquest nou impost—diu un fulano que
quan no té res que fer barrina—deu referirse úni-
cament als quintos que no tenen cap tara.

—¿Els quintos, aixó de tropa?

—Si senyor, els útils. ¿No diu la lley qu' es so-
bre las utilitats?

—Me sembla que no vas pas bé—li replica un
altre, que tampoch té res de tonto:—Jo crech que
al parlar d' utilitats volen dir la familia.

—¡Oh! No pot ser: en una familia hi ha de tot.

—Aquesta es la cosa, home. ¿Quants fills tens
tú? ¿Quatre? Vés contant. El primer ¿et guanya?

—Sí.

—¿Y el segon?

—També.

—¿Y 'l tercer?

—Aquest no molt, pero vamos, ja li donan du-
gas pessetas cada senmana.

—Donchs vés si es clar: tú vens á tenir tres
utilitats; una per cada
un d' aquests tres fills.—

Entre 'ls petits indus-
trials y comerciants el
pánich ha adquirit pro-
porcions extraordiná-
rias.

Aquests no están tan
atrassats de noticias
com la gent sense lletra;
pero tampoch el com-
prenen gayre aquest
nou impost.

—Es dir—pregunta 'l
betas-y-fils al carboner
del seu costat—es dir
que si al cap del any hi
guanyat verbi-gracia
cent pessetas...

—Son las vostras uti-
litats, de las quals n'
heu de dar una part al
govern.

—¿Y si en lloch de
guanyar las cent pesse-
tas resulta que las perdo?

—Llavors el govern
deurá donarvos una part
á vos.

—¿Aixís ho diu el re-
glament?

—No ho sé; pero si no
ho diu, trobo que hauria
de dirho.—

Las personas entesas,
que coneixen totas las
modas, van á tots els
estrenos y saben totas
las lleys, explican que
la del impost sobre uti-
litats es d' un *espessor*
inverossíml: no deixa
escapar ni una rata.

Empleats, tenors d'
ópera, ministres, palla-
ssos, generals... allí hi
entra tothom.

A un cert individu
que cada vegada que hi

UNA PECA DORA

—Si 'l confessor me pregunta quants xicots tinch... li diré
que no més quatre.

PELEGRINACIONS

¡¡ A MONSERRAT!!

ha eleccions es president d' alguna mesa, li comunicavan la mala noticia.

—No deurá ser fluixa la contribució que sobre utilitats deurá haver de pagar...—li deya un conegut que sab las sevas manyas electorals.

—¿Jo? ¿En quín concepte?

—Com á prestidigitador.—

Perque 'ls prestidigitadors també son á la llista. Com hi son igualment els toreros, els pelotaris, els gimnastas y els cómichs.

Els que no hi figuran son els capellans.

—¿Es raro!—exclamava un:—¿per qué deurá ser que no 'ls hi han comprés? Perque utilitats mes bonicas y sanejadas que las sevas, difícilment hi haurá ningú que las tingui.

—Oh, bé!—li replicava un altre:—ho fan per tenirlos contents. El govern sab que aixís, tractant al clero ab benevolensa, el día que 's mori, que segons noticias será aviat, durá forsa capellans al enterro.

També ¡oh generositat oficial! quedan exceptuats del impost sobre utilitats els mestres d' estudi.

—¿Qué dimontri!—deu haver pensat el govern:—Siguém espléndits una vegada á la vida. Que no paguin, pobra gent... ja que no cobran.

Las tarifas de la nova contribució son molt extensas, y com á equitat y justicia, un modelo.

Un que—per exemple—fassi las forsas, paga 'l cinch per cent: un capitá del exércit, lo mateix.

Un empleat de sou regular—una quarentena de duros al mes—ha de pagar el 14 per cent: un general, tot un general, el mateix 14 per cent que l' empleat.

¿Qué té d' extrany que 'l país,

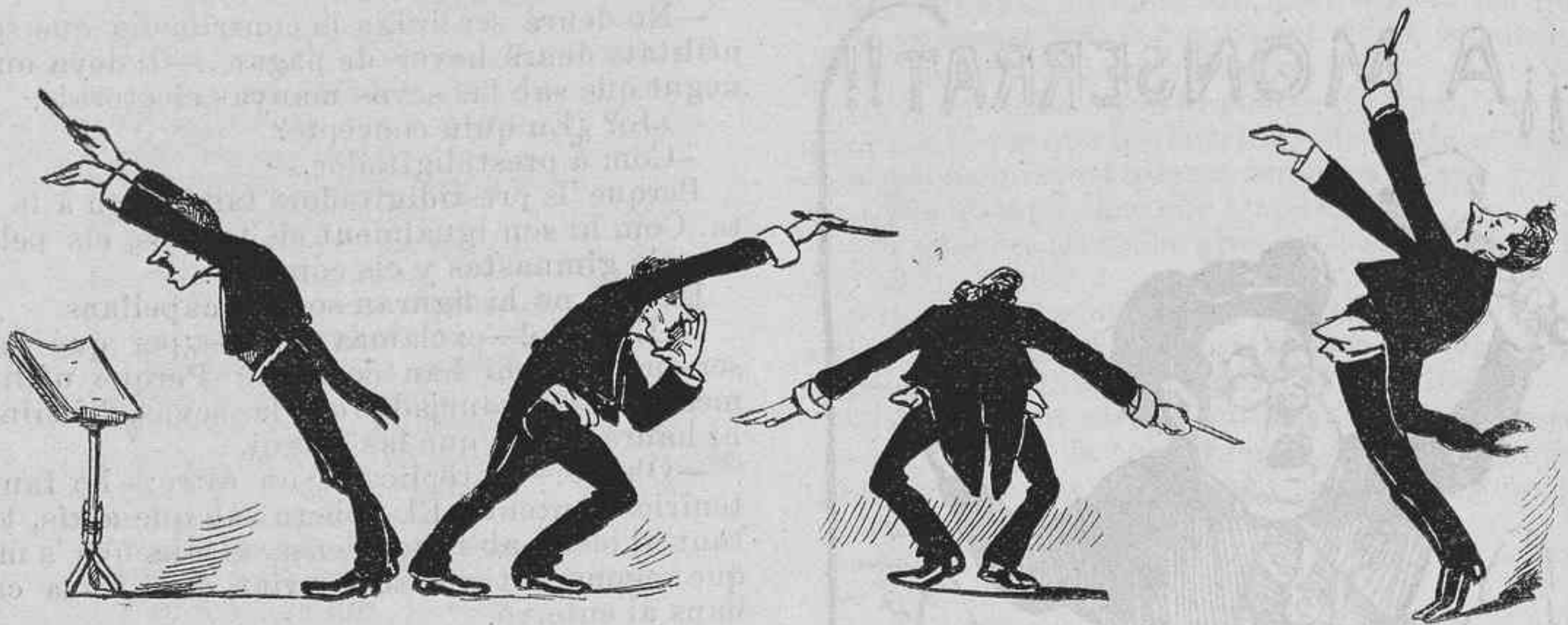
¡¡ A

ROMA!!

—Se fa saber que 'ls camps fan ja molt goig y qu' es hora de comensar á anar á pastorar.

EL MESTRE MILLET

—Som'hi, noys.

—Aquests baixos...

—Piano, piano...

—¡Amunt tothom!

esbarat davant d' aquesta amenassa, dirigeixi els ulls á Madrid y preguntí als que portan la batuta de la cosa:

—¿Qué va de serio aixó?

Al parlar del país, exceptúo, com ja 's pot compondre, als municipals.

A n' aquests, el nou impost no 'ls preocupa gens ni mica.

—Nosotros ray—sembla que ha dit algú d' ells:

—todo el mundo sab que som inútils.

Y á un *inútil* es impossible demanarli *utilitats*.

A. MARCH.

A UNA DE TANTAS

SONET

Per lo que ahí 't vaig dir, nena encicera,
que m' hi pensat de tú vens á dirme ara?...

Atenta escolta, donchs, hermosa Clara,
que vaig á dirte la vritat sancera.

Pues m' hi pensat de tú qu' ets hermillera;
que traballas molt fi, més que ta mare;
qu' ets model de virtut y qu' es ta cara
com un ramet de flors de primavera.

Que m' has robat lo cor y per tú moro,
puig qu' essent lluny de tú no puch pas viure.

Si ahí 't vaig agraviar, de pena ploro
y 't juro que, si 'm vols, quan siga lliure
m' he de casar ab tú perque t' adoro!...

Y no 't dich mes... perque m' escapa 'l riure.

P. LLÉ.

LA PALMA DE LA NENA

A SIS ANYS

—Aném, ja tením la palma aquí. ¿Cóm te la guarnirém?

—Primer que tot hi vull peras confitadas.

—¿Y després?

—Talls de ponsém, ben grossos.

—¿Y després?

—Círeras de sucre, escalas de sucre, creus de sucre, estrelles de sucre... ¡forsa sucre!

—¿Qué 'n farás de tot aixó?

—M' ho menjaré. El sucre ¡es tan dols!

Á DEU ANYS

—La palma!... A veure ¿qué se t' hi ha de posar?

—Una nina gran, ben gran, róssa, ab els ullets blaus y la boqueta vermella.

—¿Vestida?

—Sí: ben bonica, com una reyna.

—¿Qué mes hi vols?

—Un vano per ventarla, una cadira per assentarla y una pinta per pentinarla.

—¿Res mes?

—Sí: un bressolet perque hi fassi non non... ¡Es tan bonich gronxar á la nina!

Á QUINZE ANYS

—Digas ¿qué hi vols á la palma enguany?

—Moltas cosas, moltas.

—Comensém á contar... ¿Vols que jo t' ajudi?

—¿Per qué no?

—Un grapat de clavells.

—Pera posármel al cap.

—Un collaret de perlas.

—Pera posármel al coll.

—Cintas, joyas, galas, telas...

—¡Aixó mateix!... ¡Aixó mateix!... ¡Qué 'n seré llavors d' hermosa!

—¿Ja has acabat de demanar?

—Per ara sí. No desitjo res mes. ¡Ser bonica! ¡Agradar! ¡Sentir, al passar, murmulls d' admiració!... ¡Quína ditxa!

ALS DIVUYT ANYS

—Vet' aquí la palma. ¿T' agrada?

—Sí; pero no sé si tindrà prou resistencia pera aguantar lo que vull que m' hi posin.

—¿Qué hi voldrías?

—No goso...

—¡Hola! ¿Las galdas rojas? Ja conech que á la teva palma ha d' haverhi un promés.

—Sí: un jove alt, ben plantat, enamorat, amable...

—Ab una barba ben negra,

—No: ab un bigoti cargolat y fi.

—Y que 't digui cosas ben dolsas.

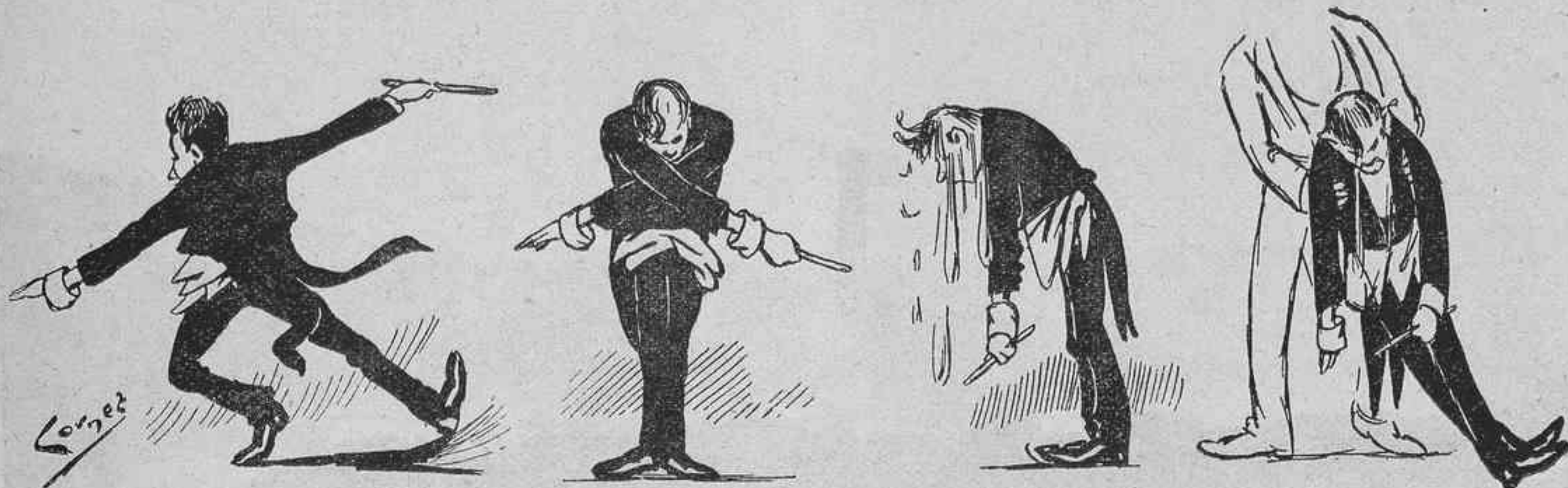
—¡Molt dolsas!

—Que t' ajudi á aixecar un castell d' ilusions.

—Rosadas, blavas, de color de cel...

—Y que sense allargar massa 'l festeig, vingui un día y 't digui: Casémnos.

DIRIGINT L' ORFEÓ

—¡Hala aquí!...

—¡Prou!...

—¡Gracias!...

—¡Brrrr!...

—¡Santa paraula! Casémnos. ¡Qué deliciós deu ser el casarse!

ALS VINT ANYS

- Té, la palma de la tradició. ¿Qué hi vols?
- Endavínaho.
- ¿Brillants?
- No.
- ¿Velluts, sedas, adornos?...
- No.
- Pues filla... si no t' explicas...
- (La nena, baixant els ulls):
- Un nen.

MATÍAS BONAFÉ.

cap tindrà tanta valia com el que surt del hermot que l' avi convertí en vinya.

Oh terré en que mos passats la seva suhó hi vertiren y de quíns ets viu recot que m' exaltas y captivas; Jo t' admiro, jo t' venero, jo t' ompleno de caricias, al temps que ab emoció exclamo: Benehida sigas vinya!

TOMÁS MITJANS Y SANTACANA.

CONSEQUÈNCIAS

LA VINYA DEL MEU PARE

En un tros de bon terror que hi ha á un quart lluny de ma vila, de ceps alts y vigorosos hi té 'l meu pare una vinya.

Va deixarli en testament mon bon avi, que al Cel sia, qui va lograrla plantar fent estalvis y fatigas.

De trist hermot qu' era abans, s' ha fet terra productiva: que 'l treball y la constancia fins Natura modifícan.

Y ara dona plaher mirarla tan ufana, tan bonica, ab sos ceps de llarchs serments que forman espessas tiras.

Pe'l Agost, quán els rahíms á mesclar tot just principian, mostrant sa gran pampolada quín goig dona aquella vinya!

Y quan el fruyt, pe'l Septembre, del tot á ser madú arriba, ¡qu' es hermós el contemplarla en vigílias de cullita!

El bon ví que d' ella 'n surt es un ví de molta estima que dona fermesa als cors y 'ls esperits fortifica.

Per xó 'n van beure 'ls meus avis, y per xó 'n beu ma familia, y per xó 'n beuran també tots els successors que vingan.

Que per més bons vins que hi hagin

¡Jo sí que m' hi ben enredat!

Vegin qui podia pensarse que'l parlar d' un moro qualsevol, podia donar lloch á qüestions interguassonas que poden arribar fins á una complicació internacional.

Si en lloch d' imaginar-me un moro *batejantlo* ab el nom d' Ali-Xarau, m' empesco un xino, en Xim-Xim per exemple, estaria á horas d' ara mes tranquil, perque segurament els fills del cel son mes pacífichs que 'ls fills del foc.

Desde el passat divendres á ca 'n López sembla la Meca de tants moros com hi van en professó, á fer constar senzillament els uns que no tenen res que veure ab l' Ali-Xarau; á demanar explicacions per creures aludits els altres, y els mes á comprar L' ESQUELLA per riure tot lo honestamente que pot riure un moro.

Hi vist á la llibreria á un negociant de palmas que n' ha vingut á vendre per aquet Diumenje de Rams, á un altre que ven dátils y babutxas, á un renegat de una quadrilla de toreros marroquins y fins ha comparegut un carreter que si no es moro ho sembla pel modo que te de renegar.

No mes faltava que vingués el de sota l' orga.

Pro el de mes mal génit va ser el que va venir di-lluns.

Entra sense dir *Deu vos guard ni Ave Maria puríssima*.

—¿Es aquí que fan *Esquellas*? diu arrufant el llabís y mirantse el nas ab tots dos ulls.

—No, senyor, aquí venem llibres.

—Brometas ¿eh? Vull sapiguer de qui es escrit aixó.

Y trayentse l' últim número de L' ESQUELLA aramba l' article als ulls de 'n López.

Jo, que era allá present, suposant que volia ferne un elogi vaig baixar els ulls y vaig dir ab veu velada per la modestia:

—Es fet d' un servidó, senyor moro.

El lloch de la festa.

—¿Sí? Donchs tú ets un...

—Alto, jo ja ho sé que soch. Val mes que 'm digui qui es vosté.

—Jo soch Ali-Katas y donantme per aludit ab aixó del Xarau, li enviaré dos amichs.

—¿Que no li fora igual enviarme dugas amigas?

—¡Mal llamp se 't passegi de punta á punta del budell mes llarch, cristiá burleta! ¿Vols ó no vols barallarte ab mí?

—No s' ho prengui aixís, home, home...

—¡No invoquis al Profeta, porque no t' ha de valdre ni tot el Koran *en persona!*

Tanta insistencia al últim em va empipar y agafantlo pel nas ab els dits, jo que li dich:

—¡Donchs, be, com vulguis!

—¿Es á dir que t' avens á darme una satisfacció?

—No, que vull darte un disgust.

—Aixís; á sabre y á vint passos!

—Massa fluix. A pistola, á quatre passos, d' esquena y avansant.

—Conformes. ¿Siti?

—Allá hont li dongui la gana menos al cementiri. No li vull donar terra sagrada.

—¿Hora?

—Qualsevol. Totas son bonas per matar moros.

—¡Donchs, entesos!

—¡Entesos!

Y velshiaquí com ara estich en perill de que un moro se 'm fassi dels seus rompente el baptisme.

Pero el cas es que no 'm recorda ahont vam quedar per trobarnos, ni en quina hora ni en quin día y á mi ja se m' han refredat las sanchs.

Potser li haurá passat lo mateix á n' ell porque veig que no torna.

Si torna li proposaré aplanar el desafio fins á la festa major de Igualada.

Allá 's balla *la patera*, qu' es un ball en que una

Arribada dels grupos escolars.

fila de moros y una de cristians s' insultan en castellá y 's matan á gots de ví.

Ell podrá fer de rey dels seus y jo dels meus y ¡caigui qui caigui!

Ja está dit.

JEPH DE JESPU.

LLIBRES

RECORTS DE JOVENESA, per MARIÁN AGUILÓ y FUSTER.—Donar á llum, després de sa mort, las obras

FESTA DEL ARBRE

(Fotografias de LA ESQUELLA)

L' exèrcit de plantadors.

Esperant la senyal de comensar.

que 'l poeta, patriarca de las lletras catalanas, guardava en cartera, sabrosos fruyts de una existencia consagrada per enter al cultiu de la bellesa y al estudi y depuració de una llengua, es treball meritori que hem de agrahir de tot cor al Sr. D. Angel Aguiló y Miró, fill del inolvidable D. Marián.

Recorts de juvenesa venen á fer molt bon costat al *Llibre de la Mort*, donat á l' estampa l' any passat. Aguiló era un gran poeta. Ho fou ja en época llunyana quan casi ningú pensava en que pogués utilitzar-se nostre matern llenguatge en una forma tan literaria: de manera que molts de las composicions inclosas en lo volúm portan la fetxa corresponent á la década del 40 al 50, y no pels anys que comptan han

perdut gota de sa natural frescura. ¡Quant cert es que no envelleix may l' art forjat al foch del sentiment íntim, l' art que no necessita interessar ab las vestimentas mudables de la moda!

L' amor y 'l presentiment de la mort son las musas inspiradoras del poeta: lo plé domini de una llengua pulcra y depurada l' instrument de que 's val per exteriorisarse. Y en el llibre n' hi ha de tan hermosas que no podém resistir á la temptació de copiarne un parell.

Llegeixin y admirin:

TASCA

“Plena de seny dir vos que us am no cal,
puig crech de cert que us ue teniu per certa..”

AUSIAS MARCH.

Si t' estím, nina, demanas?
Responga per mí 'l meu plor.
¿Perque 'm fás preguntas vanas
tú que guaytas dins mon cor?

¿Demana que vol al pobre
que arrambat á una paret,
sa má cadavérica obra
tremolant de fam y fret?...

L' amor es greu malaltia
que malament se fingeix:
per inexperta que sia
tota nina la coneix.

¿Per qué, donchs, pretens que 't diga
lo que veus palés dins mí,
si no sé mot que descriga
l' amor que crema en mon si?

¿Vols que vença un impossible?
Ho faré per darte est pler,
si una tasca més factible
me compleixes tú primer.

LA PALMA DEL BATLLE

—Siguin ben frarchs Aixó ¿qu' es?
¿Una palma ó uns neulés?

* Compta tú fulla per fulla
totas las del teu jardí,
quan la rosada las mulla
ab perlas l' alba-matí;
y al tenir exacte compte
del tendrál fullatje espés
assegura per de prompte
que t' estim mil voltas més.
Quan el sol alt s' enmiralla
dins l' aygua del brollador
y quiscun de sos raigs balla
per damunt bambollas d' or,
las lluhernas y las gotas
fins que 's ponga, comptant ves
y pensa ab sumarlas totas
que t' estim mil voltas més.
Quant esbarts d' aucells devallan
l' hora baixa dintre l' hort
y al ajocars'hi 's barallan
guanyant, com sempre, 'l més fort,
compta 'ls pius de llur gatzara
y al saber quín nombre s' es,
pots jurar llavors encare
que t' estim mil voltas més.
Emprén, donchs, la tasca, cuyta.
¿Un jornal, donzella, planys
á qui viu per tú en gran lluyta,
nit y día, fá quatre anys?
Cómptaho, y per molt que cresca
la total de lo que he dit,
no tem perdre la juguesca:
t' am de un voler infinit.

Juny de 1844

EN SON ESTATJE

Per cas tan fortuit—que sembla mentida
me tobr dins la cambra—de ma bella aymia.
Al mon no hi ha estrado—de reys ni reginas
que ab mes reverença—hi fá ma visita.

Alén del seu ayre,—respir hont respira,
som dins de la celda—hont dorm y estudia.
L' amor amagada—tem vinga á trahirme;
los salts que 'l cor dona—parlar casi 'm privan.

Me dol trepitjarne—lo qu' ella calsigá;
tot quant la rodeja—m' atrau y m' encisa.

M' apar un sagrari - voltat de reliquias:
á ull vist creix la perla—mirant la petxina.

Arreu testimonis—sos mérits confirman:
la tela que broda,—l' ayguada que pinta;
l' artistich prestatje—de sos triats llibres
que ab llurs daurats rétols—á veure'ls m' incitan.

Sech ran del piano—torrent d' armonias
ab l' ópera oberta—pel cant de *Lucia*.

Sas mans petitonas—esclau lo dominan:
sa veu tendra y pura - sas veus humilia.

Mos ulls escocollan,—en vá acal la vista;

CONCEJAL PREVISOR

—Molts diuhen: Palmó. Ja ho sé,
pero benconsiderat,
no hi ha res com el lloré
per dar gust al estofat.

ESCOLA PRÁCTICA D' ARMATS

—El cap dret, el pit enfora
y l'ademán ben garbós.
A veure, tots junts y á l'hora ...
¡Uno, dos... uno, dos!

aguayt la recam-
[bra
nitj-closa hont
[s' hi lliga

hont guarda sas robas,—vesteix y pentina
y ab castas imatjes—l' espill la copia.
Enfront veig l'alcoba—que 'l llit verge abruga,
cobert fins á terra—de blancas cortinas. †
D' abduas esponas—Jesús y María
en sengles retaules—el só li vigilan.
Adeu, ay! per sempre—bell niu de poesia!...
Sant Miquel qui guardas—lo cor d' eixa nina,
anit pensa á darli—abans d' adormirse
á cada parpella—un bes de part mia.

10 Juny 1847

Davant de versos com aquests, lo critich deixa la
ploma, puig necessita las mans per aplaudir.

RATA SABIA

SERMONS DE QUARESMA

VI

LA POLIMANIA

*Vostre Ideal mentit empesta l' ayre,
pró encar que prenyat sembli, com la lluna,
no parireu cap sol.*

AIXI PARLÀ ZARATHUSTRA.

Presentant, donchs, patent del Bé sens limits,
(no d' un bè sense morro y sense cua,) del *profond* sentiment que va mostrarvos la consciencia exacta y absoluta de la Vritat, l' Amor y la Bellesa com salvació ideal, precisa y única, vau comensar la tasca redemptora d' aquest art nou que us fá somniar truytas. Y no 'n vau moure poch, no, de xibarrí al separaus' de la materia bruta! Quín daltabaix del fondo y de la forma! Quín espatech de veus cridant á una: —La intuició del art crea 'ls artistas! Tenim intuició, no es cert? donchs, hurra! No fém més del ofici; som bohemis y no admetém més restriccions estúpidas.

Via fora els milocas académichs!
Visca el ritme anarquista de la música!
Sentim l' Art per essencia y per potencia,
donchs fém art y res més, vinga d' hont vulga.
Tú, joventut, enciclopèdia ab camas
feste si pots amich de las nou musas;
no n' hi ha prou de fé un art y serne mestre,
no, val més ferne moltas y ben burras.
Fém bacanals baratas á tot' hora,
de llúm y de poesia agafant *curdas*;
y brindém al *bel giorno di domani*,
per la Idea y pels furs de Catalunya,
per la *santa alegría* que 'ns anima.
per la vianda fresca... fora muscas!
Y d' avuy endavant ja no t' extranyi
si 't diguèssin com cosa ben segura
que 'l gran Mucha s' ha fet actor dramátich,
qu' en Maeterlink ha escrit una mazurka,
ó que l' Irving fá versos á la nena
ó que 'l Strauss ó en César Frank dibuixan.
Perque no basta avuy fé 'l *Bugadera*
critiquejant'ho tot ab sanya astuta;
tens de crear, tens de parir com puguis
y passejar pel mon las criaturas...
Lo cert es que á pesar de lo que 's digui
el nostre art fa sentirse encare y sura...

No ha de surá ab els *suros* que l' aguantan?
no ha de surá ab tanta carbassa buyda?
Y surará mentres la gent no tinga
el dret de propinarvos quatre bufas
cada cop que *pariu un sol magnífich*
com aquell de qui estava prenys la lluna;
com els sols que pariu, sols qu' enlluhernan
pero sols que no escalfan ni maduran.

Y es qu' estéu inspirats pel *Verbo* (l' jaure)
puig s' ha vist clarament que 'l fi que busca
l' esperit del Jovent d' avuy en dia
es el mateix que busca en Zarathustra:
*Vol ser aire i altura i camí de llum
i vol ser llum...*

FRA NOI.

PRINCIPAL

El concert de 'n Vidiella atragué al vell teatro una concurrència tan numerosa com distingida y sigué tot ell, desde la primera á l'última pessa del programa un brillant triunfo pel célebre concertista, de qui 's pot ben dir que ab tot y que sempre en l'últim concert que dona sembli talment que no 's pugui arribar més enllá, al tocar de nou, revela que cada dia 'n sab més, com si 'l seu art fos infinit.

TIPOS POPULARS

LA ROSA

No t'è altra manía que la de convertir á tothom á las sevas ideas. La fotografia la representa ab la indumentaria que usa 'l dia de Rams.

Vidiella es lo que se 'n diu un *virtuose* portentós. ¡Quina má per acariciar las teclas, quín cor per sentir lo que toca y quín talent per interpretarho sense una tatxa! El públich s' hi extasia, se sent fascinat, se derreteix de gust. ¡Llástima que 's deixi sentir tant de tart en tart! Al punt de perfecció que alcança, hauria de fer de la carrera de concertista la seva ocupació predilecta.

**

Desde Pasqua funcionarà en el *Principal* la companyia dramática del *Teatro Espanyol* de Madrit que dirigeix el Sr. Fuentes.

Li desitjém bona fortuna.

LICEO

L'interpretació de la Sinfonia novena de Beethoven ha proporcionat días de gloria al gran Teatro. Coneixíam los tres temps d' aquesta obra estupenda; 'ns faltava sentir l'última part, tal com l' autor la va escriure, es á dir, ab' las veus y sobre tot ab els grans corals. Ara podém afirmar que ningú dels que han tingut la fortuna de sentir-la la olvidará may més.

Perque 's tracta d' una obra sobre-humana, tal volta la més colossal que s' ha escrit en aqueix art maravellós de la combinació dels sons. L'efecte que produhi es d' aquells que no 's poden descriure.

Limitemnos donechs á consignarho aixís senzillament, que no escribint molt, podriam donar compte de tot lo que sentim.

Un amich meu, que no te res de devot, deya al sortir del teatro:— Ab aquesta *novena* si que 's guanya la gloria del cel.

Y ara un aplauso, pero de debó, al mestre Nicolau. Ningú que li vulga fer justicia, podrá negar qu' en la direcció de una pessa de tant empenyo, va pendre una brillant revenja. Vaja, qu' en lo successiu ja no li dirán qu' es tan flemátich, tan maymó, tan fret, puig contant ab una orquesta hasta insuficient va fer maravellas d' ajust, de colorit y d' expressió. Cert que 'ls professors semblava que s' havian contrapuntat per ferlo quedar com un home... ¡Millor per ell y millor per tots!

Los solistas Srtas. Barrera y Dachs y Srs. Escurcell y Puiggener varen ferho anar molt bé; y en quant al *Orfeo catalá* tot quant diguessim resultaria pàlit, (ó *esgroguehit*, parlant en catalanesch). Alló sí qu' es cantar bé, ab una justesa irreprotxable, ab una riquesa d' entonacions exquisida y ab un frasseig tan perfecte que la massa de prop de 200 coristas, en certas ocasions semblan un sol home.

Aixís, aixís es com se reverencia als deus de la música, y Beethoven que ocupa 'l lloch més eminent se mereix aquestas mostres d' adoració, emanadas del cor y de la conciencia.

**

L' empresa Bernis ja ho te tot amanit pera la próxima temporada de Pasqua.

En la companyia dirigida pel mestre Ferrari, hi figura 'l següent personal: primas donas sopranos absolutas: la Darclée, la Fons, la Giachetti, la Petri y la Sthele; mitjas sopranos y contralts: la Galán y la Mantelli; primers tenors absoluts: l' Angioletti, en Duc, en Garbin y en Gluck; primers barítonos absoluts: en Bensaude y en Tabuyo; primers baixos absoluts: en Rossi y en Volponi.

Obras de repertori: *Aida* y *Carmen*.

Operas novas, no sentidas may á Barcelona: *Ifigenia en Tauride* de Gluck y *Fedora* del mestre Giordano.

Ab aquests elements la temporada de Pasqua promet ser sumament interessant.

ROMEA

La comedieta del Sr. Ayné Rabell: *Los amichs portan fatichs*, no te una gran originalitat; pero resulta entretinguda y conté numerosos xistes.

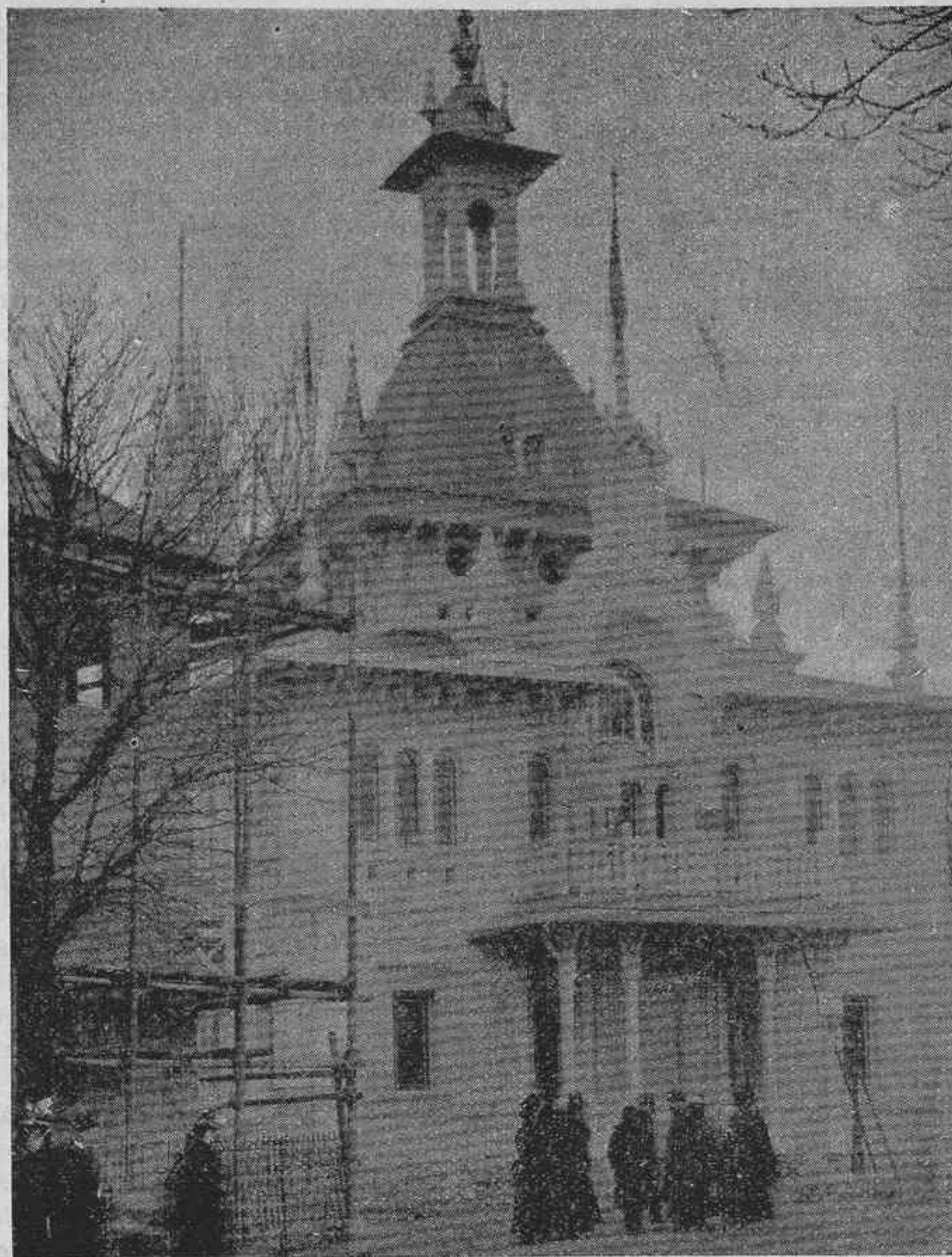
Al final de la representació l' autor va ser cridat á las taulas.

**

Per aquesta nit está anunciat l' estreno del drama de 'n Guimerá: *La filla del mar*.

No hi faltarem.

PARÍS Y L' EXPOSICIÓ UNIVERSAL

PABELLÓ DEL TRANSVAAL

Tant per la seva elegancia com per la notorietat que li dona la guerra anglo-boer, aquest edifici constituheix una de las notas més curiosas de la Exposició.

TÍVOLI

Si no parlém semanalment de aquest teatro, es perque fins ara no s' hi ha estrenat cap producció, y ja sab el lector que nosaltres, ab preferencia, aném sempre darrera de las novedats.

No obstant, ens cal consignar que desde la nostra última revista ha tingut bonas entradas ab la sarsuela *La vuelta al mundo* qu' es una d' aquellas que no envelleixen may.

NOVEDATS

Coneixíam la comedia de 'n Robert Bracco *Infidele*, per haverla posada en escena fa dos estius la companyia de la Tubau. En tal ocasió diguerem d' ella lo que feya al cas, que no foren sino elogis, puig la obra s' ho mereix, per la gracia ab qu' está escrita y sobre tot per omplir mot bé sos tres actes sens més que tres personatjes: la muller, 'l marit y l' amant.

Se dirá qu' en Bracco no profundisa, pero s' ha de dir també que l' ingeni de un autor no pot arribar més enllá.

La interpretació deliciosa. La Mariani, en Chiantoni y en Zampieri feren una continuïtat de filigranas que 'l públich contemplá sempre ab la riälla als llabis, y aplaudí en algunas ocasions ab verdader entusiasme.

*
*
*

Desde 'l dissapte de gloria funcionarà en aquest teatro la *troupe* de ópera còmica y opereta italiana de Soarez y Acconi, de la qual ne tenim molt bonas noticias.

El personal de que disposa es numerós y 'l repertori molt nutrit, contants'hi 'l següents tituls enterament nous á Barcelona: *Le carnet du Diable*, opereta bufa en 3 actes de 'n Serpette; *Shakespeare*, 3 actes y 8 quadros del mateix autor; *La piccola Bohème* del mestre Sadun y *The Mikado* del mestre Sullivan.

CATALUNYA

El benefici de la Sra. Campos ens donà ocasió de conèixer una de las últimas produccions de 'n Jackson Veyán, que ab música dels mestres Valverde fill y Barrera, s'ha estrenat fa poch á Madrid.

La Señora Capitana, que aixís se titula, sembla escrita exprofés, pera llubiment de una tiple còmica. Al entorn de la Capitana graciosa y desembrassada s'hi mouhen el demés tipos, com els satélits al rededor de un astre. ¡Y qué 'n fá de cosas la tal capitana! Lo més bonich es que totas li están bé, com ho proba 'l públich que hi riu molt y la premia ab els seus aplausos.

A pesar de que la música ofereix escassa novetat, s'escolta ab gust per ser bastant saragatera.

La Sra. Campos cobrá 'l sou de capitana, ab un sens fi de valiosos regalos y un cargament de rams y toyas.

Casi juraria que dilluns las flors van encarirse.

GRAN-VIA

Ja ho saben las empresas: cuydado ab embolicarse ab hermosas artistas, parodia més ó menos felís de la bella Otero de la bella Guerrero y altras per l'istil que á París fan rotllo.

Al *Gran-via*, després de la bella Monterde, vá venir la bella Monroy; y com *nunca segundas partes fueron buenas*, vá tractar de representar un monólech ab aditament de *couplets* y exhibició de formas, y quan se disposava á descalsarse, no se si per pendre 'l bany que tenia anunciat, vá caure 'l teló rápidamente.

De manera que 'l bany vá tornarse *banya*... Perque 'l públich tossut va ficarla á un forat, dihent que ó bé li donavan tota la funció anunciada ó li tornavan els quartos.

Després de un escándol que no va durar menos de mitja hora, l'Empresa obtá per l'últim extrém: la funció quedá suspesa dintre del local, y comensá á fora formantse una gran qua á la taquilla, ahont sigueren tornats els quartos:

—¿Qué tal el bany, senyó empresari?

—Malament. A la taquilla li ha produhit un vómit tal que li ha fet restituhir tot lo que havia menjat.

N. N. N.

Diumenje á la tarde va celebrarse la festa del arbre trasladantse á Moncada, prop dels pous del Ajuntament, la comitiva oficial, un públich bastant numerós y alguns centenars de alumnos de diversas escolas, 500 dels quals varen plantar altres tants arbres.

Es molt de aplaudir que 's realisi cad' any una festa tan hermosa, que si á Barcelona no té gayre alcans práctic, á causa de la reduhida extensió del seu terme rural, pot servir d'estímul y exemple á las poblacions de fora, en cap de las quals deuría deixarse de celebrar de una manera ó altra la festa del arbre.

Per mes que en un país com el nostre hi haja Villaverdes que pensin:—«Vosaltres aneu plantant arbres, que jo 'n cuilliré 'ls fruyts», no per aixó s'ha de desistir de plantarne, secundant al

ferho, las lleys armónicas de la Mare Naturalesa.

Y á propósit dels arbres.

Mentres l' Ajuntament disposa la festa de la plantació en els terrenos que posseheix á Moncada, permet que 'ls plátanos del Saló de Sant Joan se reguin ab aygua calenta.

Si ho fa perque no 's costipin ó 's descarreguin de cap, bó será que á n' al aygua calenta hi fassa posar una mica de mostassa.

Divendres de la senmana passada va donarse en el *Círcul artístich* un interessant concert de piano y cant, á cárrech de las Srtas. Pepeta Angulo-Galiano y Agneta Risueño.

Las dos bellas artistas sigueren extraordinariament aplaudidas per haver interpretat de una manera admirable las pessas del programa, rebent ademés la Junta del *Círcul* las mes entusiastas felicitacions de l' escullida concurrencia per la vida, que ab sas repetidas festas sab donar á tan important societat.

Llegint una esquella funeraria de un diari local:

«D. MANUEL PLANAS Y...

—Y Casals?

—No: y Mayol.

—Donchs digas qu' en Pantorrilles s' ha errat de un punt.

Sembla que la titulada *Associació de la premsa*, per curarse de la carrera de baquetas que li han aplicat la majoria dels periódichs que 's publican á Barcelona, ha prés el determini de portar als tribunals á algú d' ells, per creure que l' ha injuriada.

Está molt bé que obri aixís, si creu realment que li han inferit alguna injuria; pero ja que acut als Tribunals, de passada podria preguntar al Sr. Jutje si té dret de adoptar el nom genérich de *Associació de la premsa*, que involucra un carácter de generalitat, una corporació que 's troba repudiada per la majoria de las publicacions periódicas que veuhen la llum á Barcelona.

Aixó es lo que l' *Associació de la premsa* hauria de ventilar en primer terme. D'altra manera hauria de pendre paciència de que algú 's fiqui en el seu terreno, desde 'l moment qu' ella desde qu' existeix y sols ab el nom que porta, viu ficada indogudament en el terreno dels altres.

Hem entrat á la Primavera, pero pochos días enrera encare feya fret.

No ho extranyin; es que las dos estacions, la que se 'n va y la que arriba s' estavan esbatusant. L' Hivern tossut en no volerse'n anar, y la Primavera empenyentlo á cops de cotze; fins que van agarbonarse, y l' Hivern, que de tant vell ja casi no pot sostenirse, feya uns esbufechs...

Vels'hi aquí la causa única del fret, digan lo que vulgan els Zaragossanos y tots quants se dedican á fer pronóstichs.

A un colega del bagulaire Samaranch li preguntaren:

—¿Quín ofici té vosté?

A lo qual va respóndre:

—Jo? Fabrico articles de... última necessitat.

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, 20.

A. López Robert, impresor, Asalto, 63.—Barcelona

ANTONI LOPEZ, Editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat número 2

LEY
DEL
IMPUESTO DEL TIMBRE
DEL ESTADO

Vigente desde 1.º Abril
Precio 2 reales.

NUEVA
FRAY GABRIEL

NOVELA
POR
CARLOS DE BATLLE
Un tomo 8.º Ptas. 3.

V. ALMIRALL

LO CATALANISME

Motius que 'l lligitiman. Fonaments científics y solucions prácticas.
Preu: Ptas. 2'50.

H. de Balzac

EL MÉDICO RURAL

Un tomo 8.º Ptas. 1.

ANUARIO

del **COMERCIO**, de la **INDUSTRIA**, de la **MAGISTRATURA**
y de la **ADMINISTRACIÓN**

Directorio de las **400,000** señas de España y sus colonias, Cuba, Puerto-Rico y Filipinas, Estados Hispano-Americanos y Portugal.

BAILLY-BAILLIERE

Dos tomos en 4.º Ptas. 25.

EL DOTE

DE
MARGARITA

NOVELA POR
ENRIQUE PASTOR
Un tomo 8.º encuadernado
Ptas. 2.

POEMAS
DE MAR

PER
APELES MESTRES
2.ª EDICIÓ
Preu: 2 pessetas.

ANUARIO - RIERA

GUÍA PRÁCTICA DE INDUSTRIA Y COMERCIO
DE

ESPAÑA

300,000 señas

Un abultado tomo de más de 2,200 páginas
sólidamente encuadernado en tela

Ptas. 15.

ARTE
DE HABLAR BIEN FRANCÉS

En ocho días y sin maestro se aprende la verdadera pronunciación, según las reglas de la Academia francesa.

NUEVO MÉTODO POR

J. COSTE. Precio: 2 pesetas.

SINGLOT 15 de la nova edició ab ni-
nots de M. MOLINÉ.

LO PUNT DE LAS DONAS

PER **SERAFÍ PITARRA**

Preu: 2 ralets.

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de ditas obras, remetent l'import en libransas del Giro Mútuo ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu, franca de ports. No responém d'extravíos, no remetent además 1 ral pel certificat. Als corresponsals de la casa, se 'ls otorgan rebaixas.

DIUMENJE DE RAMS (Dibuix de P. Roig.)

Anantlo á benehir.